

Nr 5.

Ankom till Riksdagens kansli den 19 februari 1913 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande av fyra lägenheter från förra militiebostället Bölnorp nr 1 med underlydande i Östergötlands län.

(1:a Avd.)

I en till Riksdagen den 13 december 1912 avlåten, till jordbruksutskottet för förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 11, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgiva, att fyra till förra majorsbostället 1 mantal Bölnorp nr 1 jämte lägenheterna Bölnorp nr 2 och Öna nr 1 i Krigsbergs socken av Östergötlands län hörande lägenheter, benämnda Sjöstugan, Säva, Öna och Adolvsberg, må, var för sig med i statsrådsprotokollet tillstyrkt areal, från egendomen upplåtas i enlighet med kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen av berörda grunder meddelade närmare bestämmelser med förbehåll om rätt ej mindre för innehavarna av lägenheterna Sjöstugan och Säva att begagna den å en av kommissionslantmätaren G. W. Müntzing år 1909 upprättad karta över egendomen med ägofiguren nr 321 betecknade vägen såsom utfartsväg än även för innehavarna av såväl dessa två lägenheter som lägenheten Öna och huvudgården att såsom utfartsväg använda den å samma karta med ägofigurerna nr 334, 350, 388 och 389 samt del av nr 357 betecknade vägen.

I detta ärende har departementschefen till berörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Vid en den 11 och den 12 augusti 1910 hållen uppskattningsförrättning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1913 av förra majorsbostället 1 mantal Bölnorp nr 1 jämte lägenheterna Bölnorp nr 2 och Öna nr 1 i Krigsbergs socken av Östergötlands län, vilken egendom lämnar mer än 600 kronor i årligt arrende, hava uppskattningsmännen väckt förslag om avskiljande och försäljning av lägenheter från egendomen.

Med anledning härav har domänstyrelsen med underdånig skrivelse den 15 mars 1912 underställt det väckta förslaget Kungl. Maj:ts prövning och därvid överlämnat instrumentet över förenämnda förrättning samt övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av kommissionslantmätaren G. W. Müntzing år 1909 upprättad karta över egendomen jämte beskrivning ävensom ett av extra lantmätaren J. Stånggren år 1910 uppgjort förslag till uppdelning av egendomen.

Av nämnda handlingar inhämtas, bland annat, följande.

Ifrågavarande egendom, som är belägen 1.3 mil från Borensbergs järnvägsstation och 2.4 mil från Motala, innehåller en areal av sammanlagt 395 hektar 12.1 ar.

Å egendomen finnas flera med kronan tillhöriga hus bebyggda torp. Ett av dem, benämnt Sjöstugan, har ansetts böra försäljas till en självständig jordbrukslägenhet med de områden, som å förberörda karta omfatta ägofigurerna nr 314, 322—325, 331—333, 335, 339—349, 351—356, 358—368 samt delar av nr 313, 315, 336, 337, 338, 357, 369 och 377 med en areal av tillhoppa 16 hektar 50.65 ar, därav 9 hektar 48.6 ar tomt och åker, 3 hektar 73.3 ar äng, 2 hektar 53.9 ar avrösningsjord och 74.85 ar impediment. Torplägenheten, å vilken finnes stuga, bod, ladugård och loge, har saluvärderats till 4,675 kronor, därav 65 kronor 20 öre för växande skog och 1,275 kronor för åbyggnader; arrendevärdet är beräknat till 195 kronor. Torplägenheten har ansetts böra hembjudas dess brukare P. A. Karlsson, som innehaft densamma sedan år 1875.

Vidare hava uppskattningsmännen föreslagit, att följande lägenheter måtte försäljas till bildande av självständiga jordbrukslägenheter, nämligen:

lägenheten Säva med de områden, som å kartan omfatta ägofigurerna nr 316—320, 326—330, 370, 370 a, 372—376 samt delar av nr 313, 315, 336, 337, 338 och 369 med en areal av tillhoppa 18 hektar 73.4 ar, därav 7 hektar 34.1 ar tomt och åker, 92.5 ar äng, 10 hektar

45.3 ar avrösningsjord och 1.5 ar impediment; lägenheten, som är bebyggd med innehavaren Emil Albrektsson tillhöriga hus, har åsatts ett saluvärde av 3,100 kronor, därav 285 kronor 60 öre för växande skog och värdet å nedlagd skogsodlingskostnad; arrendevärdet har beräknats till 160 kronor;

lägenheten Öna med de områden, som å kartan betecknats med ägofigurerna nr 378—387 och 390—410 samt del av nr 377 med en areal av tillhoppa 14 hektar 14.6 ar, därav 4 hektar 74.3 ar tomt och åker, 4 hektar 79.2 ar äng, 4 hektar 52.8 ar avrösningsjord och 8.3 ar impediment; lägenheten, som är bebyggd med innehavaren A. Danielsson tillhöriga hus, har åsatts ett saluvärde av 2,300 kronor, därav 172 kronor 20 öre för växande skog; arrendevärdet har beräknats till 105 kronor; samt

obebyggda lägenheten Adolvsberg med de områden, som å kartan omfatta ägofigurerna nr 155 och 156 med en areal av tillhoppa 1 hektar 6.2 ar, därav 99.5 ar åker och 6.7 ar äng. Lägenheten har saluvärderats till 510 kronor och arrendevärderats till 25 kronor.

Lägenheterna Säva och Öna hava ansetts böra hembjudas innehavarna till inlösen. Beträffande byggnaderna å dessa lägenheter har i uppskattningsinstrumentet anmärkts, att flertalet av dem uppförts av virke från egendomen, varför vid blivande av- och tillträdessyn å egendomen borde föranstaltas om stubböresuppgörelse.

Enligt förberörda, av Stånggren upprättade uppdelningsförslag skulle den å kartan med ägofiguren nr 321 betecknade väg vara gemensam utfartsväg för lägenheterna Sjöstugan och Säva samt den med ägofigurerna nr 334, 350, del av 357 samt 388 och 389 betecknade vägen vara gemensam utfartsväg för nämnda lägenheter samt lägenheten Öna och huvudgården. Dessa vägområden utgöra tillhoppa 77.6 ar.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har instämt i uppskattningsmännens förslag att lägenheten Öna, torpet Sjöstugan och lägenheten Säva måtte hembjudas innehavarna till inlösen ävensom att lägenheten Adolvsberg måtte utbjudas till försäljning. Dock syntes lägenheten Öna böra upplätas med något mindre areal än den av uppskattningsmännen föreslagna, varjämte rätt till erforderliga utfartsvägar borde förbehållas åt blivande innehavare av de till försäljning föreslagna lägenheterna.

Vidkommande lägenheten Adolvsberg har egendomens arrendator Adolf Hellstrand i en till domänstyrelsen insänd skrift anhållit att få arrendera samma lägenhet mot det av uppskattningsmännen föreslagna arrende i avsikt att därå uppföra en enkel bostad för framtiden, allden-

stund han, som vore sjuklig, ej torde kunna fortsätta med arrendet av egendomen.

Över denna ansökning har domänintendenten avgivit infortrat yttrande, däri han förmält, att uppskattningsmännens förslag om lägenhetens försäljning framkommit på särskild begäran av Hellstrand för att bereda tillfälle för en för orten välbehövlig smed att därstädes skaffa sig eget hem och att Hellstrand torde vara ekonomiskt välsituerad, varför domänintendenten hemställt, att berörda ansökning icke måtte vinna bifall; och har Kungl. Maj:ts befallningshavande instämt i domänintendentens yttrande.

Domänstyrelsen har anfört, att det med hänsyn till ifrågavarande egendoms belägenhet emellan å ena sidan Gullbergs kronopark och å andra sidan Kvarns gods, vars inköp för kronans räkning snart torde äga rum, syntes styrelsen mindre lämpligt att för närvarande avyttra någon del av egendomen. Härtill komme, att hemmanet Licka, till vilket den till försäljning föreslagna lägenheten Säva gränsade, förut varit hembjudet kronan till inköp. Ehuru dock den gången köp ej kommit till stånd, vore det ej uteslutet att så framdeles kunde ske. Domänstyrelsen har på grund härav hemställt, att uppskattningsmännens förslag ej måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Departementis-
chefen.

Kronan har visserligen nyligen varit erbjuden att köpa det egendomen Bölnorp angränsande Kvarns gods. Som emellertid detta numera funnit annan köpare, har frågan om dess inköp förfallit och därmed ock det av domänstyrelsen anförda huvudskälet emot bifall till uppskattningsmännens förslag. Den omständigheten, att kronan möjligen i en framtid skulle bliva satt i tillfälle att köpa den lägenheten Säva angränsande egendomen Licka synes mig icke utgöra något som helst skäl emot lägenhetens försäljning. Ej heller i övrigt finner jag anledning föreligga att avstyrka uppskattningsmännens förslag. Emot det samma har jag icke annat att anmärka än att, därest de lägenheter, inom eller utmed vilkas gränser de enligt Stånggrens delningsförslag till utfartsvägar undantagna ägofigurerna nr 321, 334, 350, 388 och 389 samt del av nr 357 äro belägna, skulle fränkiljas genom jordavsöndring, dessa vägområden böra, där de falla inom en lägenhets gränser, helt tilldelas denna lägenhet och, där de falla emellan två angränsande lägenheter, uppdelas emellan dem till hälften vardera, med skyldighet dock för vederbörande lägenhetsinnehavare att upplåta vägen till fritt begagnande för de övriga och för innehavaren av huvudgården.»

Under erinran att Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 17 maj 1912 anbefallt domänstyrelsen att ombesörja egendomen Bölnorps skötsel och vård under ett år från och med den 14 mars 1913, har departementschefen därefter hemställt om avlåtande av förevarande proposition.

Då utskottet icke funnit något att erinra mot ifrågavarande framställning, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av Riksdagen bifallas.

Stockholm den 18 februari 1913.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: hrr Persson, Tamm, Odelberg, frih. De Geer, Paulson, Fahlén, Lindblad, Pers, Ericsson, Lundell, Nilsson i Kabbarp, greve Hamilton, Kronlund, Andersson, Linders och Hellström.
